

Lepidurus arcticus

Fjällsköldbladfoting

Kräftdjur, Limniska bladfotingar och storkräftor

Klass: Branchiopoda (bladfotingar), **Ordning:** Notostraca (sköldbladfotingar), **Familj:** Triopsidae, **Släkte:** *Lepidurus*, **Art:** *Lepidurus arcticus* - fjällsköldbladfoting Pallas **Synonymer:**

Kännetecken

Fjällsköldbladfotingen tillhör gruppen *Notostraca*, sköldbladfotingar, som karakteriseras av att huvud och framkropp är täckta av en kraftig ryggsköld vilken är tillplattad uppifrån. Ryggskölden har en rundad framkant, medan det i bakänden finns en djup inskärning med tandad kant. Bakkroppen, som är lång och smal, bär en ändgaffel, s.k. furca, bestående av två spröt. De två antennparen är båda mycket små. De första benparen har utskott, som används för förflyttning när djuret kryper på botten, samt för att krafsa i bottenslammet efter föda. De övriga benen är plattade och flikiga. Dessa ben, s.k. phyllopodier, är i ständig rörelse och används för kortare simturer, men framförallt som organ för andning, samt för filtrering och transport av födopartiklar till munnen. Två fasettögon och ett mediant placerat naupliusöga sitter uppe på ryggskölden, nära framkanten. Honorna når en längd på knappt 25 mm medan de mindre hannarna är knappt 15 mm. Färgen är gulbrun. Släktet har ytterligare en svensk art, spetsköldbladfotingen, *Lepidurus apus*, vilken finns i södra Sverige och skiljs genom sin större storlek, längre utskott på första benparet samt längre platta på sista bakkroppssegmentet.

Utbredning och status

Fjällsköldbladfotingen förekommer huvudsakligen i högfjällsområdet från Jämtland till Torne lappmark. Arten har en cirkumpolär utbredning i stillastående vatten inom det arktiska området, inklusive Sydnorges fjälltrakter.

Ekologi

Arten synes övervintra i äggstadiet. Unga individer kan påträffas under juli och fullvuxna under augusti–september. Djuren är från och med ungefär en centimeters längd mycket lätta att se där de simmar likt små rockor strax över botten. På grund av sitt exponerade levnadssätt utgör de lättillgänglig föda för fågel och fisk. Den är dock något mindre känslig för fiskpredation än andra bladfotingar då den stundom påträffats i fiskförande fjällsjöar. *L. arcticus* är liksom många andra sköldbladfotingar en allätare som livnär sig på växtdelar och bottenlevande smådjur, som mygglarver och maskar. Arten gynnas sannolikt av stillastående, helst fisktomma samt av försurning, föroreningar och regleringar opåverkade fjällvatten.

Hot

Försurning och förorening samt troligen fisikinplantering och reglering.

Åtgärder

Stoppa inplanteringen av fisk i fisktomma vatten. Det vore inte orealistiskt att återskapa större, tidigare fisktomma fjällvatten via rotenonbehandling. I vissa områden i södra fjällkedjan kan kalkning behöva sättas in för att trygga artens fortlevnad.

Litteratur

Enckell, P. H. 1980. *Kräftdjur*. Signum i Lund, (8) 685 sid.

Sømme, S. 1934. Contribution to the biology of Norwegian fish food animals. *Det Norske Videnskaps-Akademi i Oslo. 1. Matem-Naturvid. Klasse 1934. No 6*. 36 pp.

Författare

Pär-Erik Lingdell 1995. Rev Ulf Bjelke 2008. © ArtDatabanken, SLU 2008.